

Net Hurbil

PELLO ZUBIRIA

Musulmanez gain alemanak ere soberan Suitzan

Suitzako herritarrek 2009ko azaroan erreferendumez erabaki zuten beren paisaian ez dela meskiten minareterik ikusiko. Baina atzerritarrekiko mesfindantza ez da mugatzen musulmanetara. Ekialdeko etorkinez gain gaizki ikusiak dira... alemaniarrek berak.

NOLA ULERTU ALENA GERBER bezalako teleaurkezle *katxarro* bati boikota egiteko deia? Zuricheko telebista batean ari den komunikatzaile aleman honen kontrako kanpaina egin berri dute Zentro Demokratikoaren Batasuneko (UDC frantsesezko sigletan) gazteek... Suitzako dialektoan ari ez delako.

Euskalkiez eta euskara batuaz hainbeste eztabaidatu dugun euskaldunontzako puntu erakargarri asko baditu albiste horrek. Baina, gainera, Suitzan atzerritarrekiko dagoen giroaren erakusle da.

Izan ere, nahiz eta Suitzak dituen lau hizkuntzen artean –frantsesa, italiara eta erromantxea dira beste hirurak– alemana den nagusi, horrek ez du esan nahi suitzarrek oso garbi ez dituztenik beren konfederazioaren eta atzerritarren arteko mugak. Alemania eta Austriarekikoak, besteak beste.

Gauzak gehiago zehazte aldera, Suitza germanikoan hitz egiten dena alemanaren hizkelgi bat da, *Schwyzerdütsch*. Eguneroko bizitzan usu erabilia den arren, harreman formalean –prentsa eta publizitatea barne– aleman estandar edo batua darabilte, *Hochdeutsch*. Baina Alena Gerberren pasadizoak erakusten duenez, hedabide ahostuntan dialektoak bere lekua bide dauka. Bai behintzat ikus-entzuleek

beren hurbilekotzat dauzkaten komunikatzaileak bereizteko adina.

Alemaniatiko etorkinen kontrako haserrea pertsonaia mediatiko horietatik harago doa. UDCK salatu du Zuricheko unibertsitatean “mafia alemana” indartu dela. Bernako unibertsitatean, beriz, ikerlari aleman gazte batek oposizioetan lanpostua irabazi zuela eta berriro aipatu da “alemanen inbasioa”.

Andreas Zumach-ek *Die Tageszeitung* egunkarian idatzi duenez, Alemaniako gobernuak uste zuen kontu hau baretuko zela meskita musulmanei buruzko erreferenduma igarotakoan. Ez da hala jazo, ordea. Minareteak debekatzea lortuta, UDCK segitzen du alemanen kontrako gurutzadan, ziur aski estrategia aldetik baliagarri zaiola-koan.

Aurreko urratsa, musulmanen kontrako kanpaina, ondo atera zaio eskubi suitzarrari. UDCKoek asmatu dute Suitzako jende askoren baitan fede edo kultura musulmaneko atzerritarrekiko hausnartzen zen ezinegona. 7,7 milioi biztanleen artean 400.000 musulman ez dira gehiegi, baina bai nonbait nazio nortasun-kontuetan hain fidakaitz direnentzako. Eta 2009ko erreferendumean mesfidantza horretara hurbildu ziren beste hautu askotan liberal edo are ezkertiar agertzen

Barry Werkmeister-en *Radio Arabella* blogetik hartutako argazkian, Suitzako telebistan famatu egin den Alena Gerber aurkezle alemana kazetariarekin tontakeriatan. München sortua, espektakuluaren ingurugiroan mugitu zen telebistara iritsi aurretik. UDCKo gazteen presidente Erich Hess-ek deklaratu du ezin onartuzkoa iruditzen zaiola Gerberren hizkera, Zuricheko telebistan azaltzekotan bertako dialektoan aritu behar duela. “Niri bost axola zein ederra den. Doala Alemaniara lanpostu baten bila”. Aurkezleak, berriz, zin egin du ikasten ari dela Suitzako doitzera. Ezkerrean ez datoz denak bat afera honetan. Berdeetako bi kontseilari kexu azaldu dira inmigrazioa sortutako kalteengatik, salatuz Zurichen iadanik etxe falta nabarmena dagoela.

diren asko. Nahiz eta UDCK bere garaipentzat aldarrikatu emaitza.

Erreferendumak denetako irakurketak sorrarazi ditu. Minareteak debekatzea ikuspegi askotatik baloratu daiteke, hasita Suitzako paisaie-tan eragin lezaketen estrabagantziatik. Beste batzuek, aldiz, nabarmendu dute Suitzak mendetako tradizio laikoa berretsi duela horrela.

Bakar batzuek azpimarratu dute onerako bezala txarrerako suitzarrak demokrazia zuzena usatzeko daukaten bertutea. Erreferendumak sarri eta arazo askoren inguruan burutzen dira Suitzan, konfederazio osoan bezala herri bakarrean edo kantonamenduka. Horretan ere eredugarria Helvetia zaharra.

Erdi mailakoak ikaratu

Suitzarren alemanekiko ezinegona beste erreferendum batekin dago lotuagoa minareteekiko aferarekin baino. Iaz bertan, otsailean, beste herri galdeketa nazional batean suitzarren %60k ebatzi zuten konfederazioak berretsi egin behar zituela Europar Batasunarekin langileen oztoporik gabeko zirkulazioaz sinatutako akordioak.

Otsaileko kanpaina hartan UDCK ezezkoaren aldeko kanpaina lata egin zuen. Herritarrei boza eskatzeko hormetan eskegitako afi-

xak historiarako geratu dira. Batean eskuindarrek erakusten zituzten atzerritarren eskuak harrapazka pasaporte suitzarrak harrapatu nahian. Bestean ardi zuriak ziren –gure autoen ipurdietan ageri diren latxak gogoratuz– larri zebiltzanak estranjeriatik etorritako ardi beltzek Suitzatik kanporatu nahi zituztelako.

Hirugarren kartel batean Suitzako maparen gainean hiru bele oso beltzek mokoka kosk egiten zioten herrialdearen ikurra den gurutze zuriari. “Atea zabaldu gehiegikeriei? Ez!”. Zozoenak ere kanpaina ondo uler zezan, ornitologo eskuindarrek esplikatu zuten nolaz beleak erasokorrek eta lapurrak diren. Ohoin fama egotzi nahi zaien errumaniar

edo bulgariarrenaganako paralelismo polita.

Erreferendum hura galdu zuen eskuinak, ziurrenik *establishment* helvetiarrak gogor bultza zuelako legea pasatzearen alde, Europarekiko lehen baino isolatuago geratzeko beldurrez, negoziok beti baitira negozio. Hala ere, atzerritarrekiko errezeloak bere bidean darrai.

Die Tageszeitungen bildu dituzte Zuricheko jende erreferentziatzko batzuen erreakzioak. Roger Schwinskiko kazetariak, orain arte liberal fama zuenak, Alemaniatik etorri berriei eskatzen die bertako dialektoa erabili dezatela. Rudolf Strahm diputatu sozialdemokrata, berriz, kexu da kualifikazio txikiko suitzarrak lanik gabe geratzen dire-

lako ikasketa maila hobez hurbildu diren alemanen mesedetan. UDCren agerkaritzat jotzen den *Die Weltwoche*ko kazetari Markus Sohm-ek esan du “suitsar izatea bat da eta alemana izatea bestea; hori sentiarazi egin behar zaie alemanei”.

Gauza da 2006an 18.000 aleman kokatu zirela Suitzan, eta geroztik 177.000ko kopurua osatzeraino ugartu direla. Proporzioan gehiago dira ofizio batzuetan, medikuntzan esate baterako. Konfederazioa sendagile faltan dabilenez, tituludun alemanek soldata eta bizi maila onak aurkitzen dituzte bertan. Suitzako medikuen %95 biltzen dituen federazioan %10 omen dira germaniarrak, 28.000.

UDC orain klase ertaineko etorkinetan ari da zentratzen. Medikuez gain, komunikabideetan edo irakaskuntzan sartzen ari diren alemanetan, alegia. Saltsa galanta antolatuta zioten Silke Adam-i. Komunikazioan ikerlari ari den 33 urteko emakume hau Bernako unibertsitateko postu baterako lehian nagusitu egin zitzaizen beste 31 hautagari, hauetatik asko atzerritarrak gainera.

Honako kalkulu hau egina duke UDCK: minareteei buruzko erreferendumean lortu badute mobilizatzea botoemaile ahulena, kanpotar paperik gabekoen eta lapurren beldur den langile jendea, alemanen inbasioaren kontuarekin mugiaraziko dituela klase ertainetakoak.

Bitartean, Suitzan segitzen dute anitz gauza erreferendumez erabakitzen. Martxoaren 7an daukate hurrengoa. Gu baino gehiago dira. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu,
produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624 · zinkunegi@euskalnet.net

